

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2023. – Т. 48. – С. 40-53
DOI: 10.31861/mhpi2023.48.40-53

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2023. – Volume. 48. – pp. 40-53
DOI: 10.31861/mhpi2023.48.40-53

УДК 355.01(470:477):327.51

© Анна Скороход¹

Синхронний та асинхронний режими поступу України до НАТО: інструмент малих альянсів

В даній статті досліджується поточний стан та можливі шляхи інтеграції України до євроатлантичної архітектури безпеки в умовах російсько-української війни. Оцінено рівень перспективності та ефективності стратегії малих альянсів та використання ізраїльської моделі гарантій безпеки у питанні формування умов для вступу України в НАТО. Підбито підсумки саміту Організації Північноатлантичного договору у Вільнюсі у 2023 році та його вплив на безпекову ситуацію в Україні. Сформульовано гіпотезу, що Україна рухатиметься до членства в оборонному блоці двома треками: в синхронному режимі – через Раду Україна-НАТО згідно бюрократичних норм, та в асинхронному – завдяки інструменту малих альянсів, двосторонніх договорів та за прикладом ізраїльської моделі, адаптованої під умови російсько-української війни.

Ключові слова: Україна, НАТО, Сполучені Штати Америки, Велика Британія, Польща, російсько-українська війна, стратегія малих альянсів, Люблінський трикутник.

Synchronous and Asynchronous Modes of Ukraine in NATO: A Tool of Small Alliances

This article examines the current state and possible ways of Ukraine's integration into the Euro-Atlantic security architecture in the conditions of the Russo-Ukrainian war. The level of perspective and effectiveness of the grand strategy of small alliances as a tool for Ukraine's asynchronous movement towards full membership in the North Atlantic Treaty Organization has been assessed. The most effective small alliances with the participation of Ukraine were analysed. Namely, the Lublin triangle (Ukraine, Poland, Lithuania), the tripartite format Ukraine-Romania- Republic of Moldova, the military-political alliance of Ukraine, Poland and Great Britain. An analysis of the feasibility of implementation of the Israeli model of security guarantees in Ukraine and its possible role in the issue of creating conditions for Ukraine's accession to NATO was carried out. It was determined that a similar model, according to which Ukraine is offered the status of the main ally of the US outside NATO, can be used on the condition that it does not become an alternative to membership in the Alliance. And it will only ensure the stability of Ukraine during the transit period. Security guarantees should be enshrined in the form of legal obligations to avoid a repeat of the negative legacy of the 1994 Budapest Memorandum. The article summarizes the results of the North Atlantic Treaty Organization summit in Vilnius in 2023 and its impact on the security situation in Ukraine. The absence of a political decision among the participating countries on Ukraine's membership in NATO in the short- and medium-term perspective was recorded. It is hypothesized that Ukraine will move towards membership in the defence bloc in two ways: synchronously – through the Ukraine-NATO Council according to bureaucratic norms, and asynchronously – through the instrument of small alliances, bilateral treaties and following the example of the Israeli model adapted to the conditions of the Russo-Ukrainian war.

Keywords: Ukraine, NATO, United States of America, Great Britain, Poland, Russo-Ukrainian war, the strategy of small alliances, Lublin triangle.

Постановка наукової проблеми та її значення. Україна прагне повернутися до європейської сім'ї та інтегруватися до євроатлантичних структур безпеки. Цей шлях відповідає націо-

¹ Аспірантка кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна. E-mail: skorohodanna234@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0005-2508-2932>.

нальним інтересам і цілком підтриманий населенням України, яке, у своїй більшості, прагне забезпечити своє майбутнє у процвітаючій та сильній Європі. Російсько-українська війна пришвидшила вихід України з-під політичного, економічного та культурного впливу Москви. Збереження незалежності України, захисту суверенітету та відновлення територіальної цілісності держави вимагає консенсусної допомоги з боку Сполучених Штатів Америки та союзників в Європі. Членство України в НАТО є стратегічною ціллю. Шлях до цієї «безпекової парасольки» ускладнено російською агресією та внутрішньою трансформацією самого Альянсу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню питань трансформації та еволюції Організації Північноатлантичного договору, формуванню нової світової та євроатлантичної безпекової політики, поняттю та механізму дії стратегічних комунікацій Альянсу, інформаційній безпеці тощо присвячені наукові праці та публікації А.Гетьманчук, В.Горбуліна, Г.Почепцова, Г.Перепелиці, Д.Дубова, М.Драпака, М.Оживана, С.Герасимчука, С.Даниленка, С.Джонстона, С.Слоана, С.Солодкого, Т.Сейла. Зокрема С.Герасимчук та М.Драпак дослідили ступінь релевантності та ефективності підходу стратегії малих альянсів до формування міжнародних відносин в умовах сучасних безпекових викликів та загроз, а також проаналізували активність малих альянсів та рівень допомоги, яку отримала Україна від такої співпраці. Своєю чергою А.Гетьманчук та С.Солодкий розглянули можливі напрямки взаємодії в межах тристороннього альянсу Україна-Польща-Велика Британія.

Мета статті – окреслити шляхи оптимізації двох безпекових треків для України у період широкомасштабної агресії Російської Федерації та після відновлення територіальної цілісності держави, та сформулювати прогнози щодо того, чи ці два треки зможуть розвиватися синхронно чи на різних швидкостях. Визначена мета зумовила постановку і вирішення наступних завдань: проаналізувати експертні оцінки з цієї проблематики та дослідження, в тому числі результати Вільнюського саміту НАТО, оцінити можливу ефективність ізраїльської моделі гарантій безпеки для України в умовах агресії РФ.

Виклад основного матеріалу. Українська держава на тлі масштабної агресії з боку РФ продовжує вживати заходів щодо збереження стратегічного курсу з набуття повноправного членства в Європейському Союзі та НАТО. Євроатлантичний шлях розвитку України зафіксовано в Конституції². Він є фундаментальним та основоположним у внутрішній та зовнішньополітичній діяльності державних інституцій України.

Водночас Організація Північноатлантичного договору демонструє слабку позицію та нерішучість у питанні відновлення безпекового порядку у Європі. Черговий саміт НАТО, який відбувся на початку липня 2023 року у Вільнюсі (Литва), хоча і підтвердив зміну стратегічної концепції, за якою країна-агресор РФ визначається головною загрозою для Альянсу, але й надалі залишив безпосередню жертву вторгнення – Україну – поза межами зони євроатлантичної відповідальності НАТО. Фактично Українській державі на невизначений термін делегується роль «буферної зони» або «форпосту» задля силового стримування російської загрози, яка відкрито декларується з боку Москви на адресу країн Центрально-Східної Європи та країн Балтії, що мають спільний кордон з РФ. Таким чином Вільнюський саміт НАТО 2023 року повторив обіцянку Бухарестського саміту 2008 року, на якому Україні та Грузії відмовили у вступі до Альянсу. Натомість у вільнюському комюніке безпека України все ж визнається важливою для Альянсу, відзначається також право України на самозахист та вітаються заходи інших держав щодо фінансової та військово-технічної підтримки офіційного Києва³. Своєрідним ерзацом запрошення до членства є вступ України до НАТО без ПДЧ у невизначеній перспективі та створення Ради Україна-НАТО, яка замінила собою Комісію Україна-НАТО⁴.

Навіть з урахуванням кардинальної зміни безпекових умов у Європі, воєнний стан в Україні та зростаючу російську загрозу, Альянс продовжує ставити щоразу нові вимоги перед Києвом

² Верховна Рада України (ВРУ), (2019). *Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)* Закон України № 2680-VIII [онлайн], 7 лютого. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text> (дата звернення: 01.10.2023).

³ NATO, (2023). *Комюніке Вільнюського саміту*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm (дата звернення: 01.10.2023).

⁴ NATO, (2023). *Рада Україна – НАТО*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_217652.htm (дата звернення: 01.10.2023).

для вступу в Організацію. Нові «домашні завдання» часто є не зовсім чіткими і можуть мати різне трактування, адаптацію та оцінку⁵. У Інституті зовнішньополітичних досліджень вважають, що в такий спосіб НАТО може тримати Україну поза Альянсом роками, водночас уникаючи виконання оборонних завдань, заради яких блок і створювався⁶. На тлі зміни безпекової парадигми на континенті, Альянс не зміг швидко та повноцінно адаптуватись до швидкоплинної реальності. То ж наразі країни-члени НАТО уникають будь-якого зіткнення з Російською Федерацією, адже не мають достатньо ресурсів для ведення масштабної війни та не можуть змінити поведінку країни-агресора. Натомість, згідно концепції стримування, Альянс підтримуватиме Україну на рівні, який би забезпечував стабільність та стійкість рівно настільки, щоб країна не програла війну. Результати Вільнюського саміту свідчать про те, що НАТО поки що не готове змінити цей підхід⁷.

У той же час у Альянсі чітко усвідомлюють, що російсько-українська війна триватиме довго, й до цього потрібно бути готовим. Водночас надати Україні гарантії безпеки, які б унеможливили повторення російської агресії та не ставили вчергове під загрозу безпекову архітектуру у Європі, можна було б після завершення конфлікту. І єдиним механізмом, який може забезпечити реалізацію такого сценарію, є членство України в Альянсі⁸.

Сьогодні позиція НАТО щодо членства України в організації зводиться до формули – членство тільки після завершення російсько-української війни. Тобто після підписання між Україною та РФ відповідних угод, які б гарантували безпеку, територіальну цілісність і суверенітет держави, та дотримання міжнародно визнаних кордонів України. Парадокс в тому, що членство України в НАТО і є тим основним шляхом досягнення такої мети. Та цього інструменту офіційний Київ гарантовано не отримає доки триває конфлікт. При цьому генеральний секретар НАТО Є. Столтенберг визнає пряму взаємозалежність трьох речей – членства України в Організації Північноатлантичного договору, завершення російсько-української війни та забезпечення тривалого миру в Європі після війни. Показово те, що в НАТО акцентують увагу на двосторонніх міждержавних домовленостях, які спроможні забезпечити мілітарну та економічну стійкість України у протистоянні з РФ, адаптацію Збройних Сил України (ЗСУ) до стандартів НАТО та повної взаємосумісності ЗСУ з силами НАТО, що досягається наданням Україні сучасної зброї та системними тренувальними місіями українських військовослужбовців на військових базах країн-членів НАТО⁹.

Експерти Інституту зовнішньополітичних досліджень зазначають, що на саміті НАТО у Вільнюсі Україні, замість чітких термінів вступу в Альянс, запропонували більш зручну для країн-партнерів модель¹⁰. Держави G7 готові працювати з Україною предметно в двосторонньому форматі, беручи на себе довгострокові зобов'язання і домовленості у сфері безпеки, а саме: забезпечення здатності України захистити себе тут і зараз, та стримати російську агресію в майбутньому; фінансова підтримка економічної стабільності та стійкості України; сприяння щодо впровадження реформ. Пропозиція «Великої сімки» матиме практичне значення в короткостроковій перспективі, але в довгостроковій перспективі це документ не матиме значної ваги, адже є фактично політичними зобов'язаннями держав-партнерів України і юридично їх ні до чого не зобов'язують. А так як країни G7 є демократичними і залежать від політичних настроїв

⁵ NATO, (2023). *Statement by the NATO-Ukraine Council at the level of Foreign Ministers*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_220818.htm?selectedLocale=uk (дата звернення: 30.11.2023).

⁶ NATO, (2023). *Завдання НАТО*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_68144.htm (дата звернення 01.10.2023).

⁷ Інститут зовнішньополітичних досліджень, (2023). *НАТО демонструє безпорадність у питанні відновлення безпекового порядку в Європі*. Режим доступу: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/nato-demonstru-bezporadnist-u-pitanni-vidnovlennja-bezpekovogo-porjadku-v-evropi/ (дата звернення: 03.10.2023).

⁸ Українська правда, (2023). *Потрібно готуватися до довгої війни в Україні – Столтенберг*. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/09/17/7420171/> (дата звернення: 03.10.2023).

⁹ Ukrinform, (2023). *Вступ України в НАТО після завершення війни стане гарантією стійкого миру – Столтенберг*. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3764745-vstup-ukraini-v-nato-pisla-zaversenna-vijni-stane-garantie-u-stijkogo-miru-stoltenberg.html> (дата звернення: 06.10.2023).

¹⁰ Укрінформ, (2023). *Вільнюс-2023 — це не Бухарест-2008: саміт НАТО дав результат*. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3735354-vilnius2023-ce-ne-buharest2008-samit-nato-dav-rezultat-osikuvani-j-i-optimisticnij.html> (дата звернення 27.10.2023).

своїх виборців, у випадку зміни громадської думки щодо російсько-української війни, влада в цих країнах за потреби зможе проігнорувати цей документ як необов'язковий до виконання. Це елемент Будапештського меморандуму, який «гарантував» Україні лише проведення консульських у випадку агресії.

Отже, основні висновки з саміту НАТО у Вільнюсі для України такі:

- Північноатлантичний альянс на чолі зі США не готовий надати Україні чітких безпекових гарантій та часових орієнтирів щодо вступу в організацію. Таке політичне рішення держав-членів Альянсу щодо відтермінування офіційного запрошення України до НАТО, спонукають Київ до створення тимчасових альтернативних безпекових конструкцій – малих альянсів з європейськими партнерами, які готові до рішучих дій у протистоянні агресії РФ;

- свою невизначеність та млявість західні демократії намагаються компенсувати за рахунок практичної підтримки Україні у вигляді пакетів військової та фінансової допомоги з розрахунком зробити з України форпост на Сході Європи та послабити РФ шляхом поразки на полі бою та введенням економічних санкцій. Проте сталість та гарантованість західної допомоги залежить від політичної кон'юнктури та настроїв виборців всередині демократичних держав, які підуть на голосування у 2024 році;

- модель добре озброєного форпосту дозволить українським силам опору короткостроково протистояти агресії РФ, але в перспективі виснажить Україну економічно та демографічно;

- оптимальна стратегія для Києва – підтримка євроінтеграційного руху та «розбудова регіонального безпекового поясу з державами Центрально-Східної Європи та іншими країнами, чие сприйняття загроз максимально наближене до України. У першу чергу це стосується поглиблення оборонної взаємодії з Польщею та Великою Британією», а також країнами Балтії¹¹.

Гіперобережна стратегія Північноатлантичного альянсу щодо російсько-українського конфлікту, яка зводиться до підкресленої політичної позиції країн-членів – «Альянс не протистоїть РФ», підштовхнула Європейський Союз до переосмислення низки безпекових питань, зокрема і щодо розуміння реальної ролі України для безпеки Європи. В результаті Євросоюз як інституція підвищив інвестиції у власну безпеку та підтримку оборонних спроможностей України. Наприклад, у травні ЄС виділив 1 млрд. євро на закупівлю снарядів для української артилерії¹². Все ж темпи нарощування країнами Європи власного оборонного потенціалу не дозволяють говорити про те, що ЄС остаточно позбувся критичної залежності у воєнній сфері від США. Процес вибудовування більш автономної Європи, кінцевий результат якого міг би задовольнити геополітичні амбіції зокрема Брюсселя та Парижа, лише розпочато.

Одним з елементів такої автономності у безпековому сегменті є українська армія, її досвід та потенціал у протистоянні російській агресії. Фактично, Україна та її Збройні Сили потрібні ЄС для забезпечення стратегії НАТО щодо захисту передових країн-членів на східному фланзі Альянсу. Своєю чергою Євросоюз стає гарантом економічної та фінансової стабільності України під час гарячої фази війни і після завершення бойових дій. Таким чином, повномасштабне вторгнення РФ продемонструвало невід'ємність безпеки України від європейської безпекової архітектури, що є ще одним аргументом для членства в НАТО. Але за відсутності відповідного політичного рішення, Києву варто працювати над створенням регіонального комплексу безпеки. До нього можуть увійти регіональні гравці – Польща, Румунія та країни Балтії, а також, наприклад, ядерна держава з активною зовнішньою політикою – Велика Британія¹³. Водночас регіональні безпекові малі альянси, або ж можливі двосторонні стратегічні союзи з

¹¹ Інститут зовнішньополітичних досліджень, (2023). *Україні пропонується окрему модель, відповідно до якої партнери надають їй військову та фінансову допомогу, послаблюють Росію і роблять з України форпост на сході Європи*. Режим доступу: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/ukraini-proponutsja-okremu-model-vidpovidno-do-jakogo-partneri-nadajut-ij-vijskovu-ta-finansovu-dopomogu-poslabljajut-rosiju-i-robljat-z-ukraini-forpost-na-shodi-evropi/ (дата звернення: 03.10.2023).

¹² European Council, (2023). *EU joint procurement of ammunition and missiles for Ukraine: Council agrees €1 billion support under the European Peace Facility*. Режим доступу: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/05/05/eu-joint-procurement-of-ammunition-and-missiles-for-ukraine-council-agrees-1-billion-support-under-the-european-peace-facility/> (дата звернення 11.10.2023).

¹³ Інститут зовнішньополітичних досліджень, (2023). *Євросоюз бере на себе ініціативу в посиленні оборонних спроможностей України*. Режим доступу: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/evrosojuz-bere-na-sebe-iniciativu-v-posilenni-oboronnih-sproможностей-ukraini/ (дата звернення: 03.10.2023).

державами G7, на кшталт тандему США-Ізраїль, які передбачають масштабні оборонні інвестиції та гарантії безпеки, не є альтернативою «ядерній парасольці» НАТО. Такі формати покликані забезпечити асинхронний режим руху України до повноцінного членства в Північноатлантичному альянсі.

Для країн східного флангу НАТО – Польщі, країн Балтії, а тепер вже і для Фінляндії, які відносно нещодавно приєдналися до оборонного блоку та мають спільні кордони з країною-агресором РФ та її проксі – Республікою Білорусь, російсько-українська війна є наочним прикладом того, з якою загрозою вони можуть зіштовхнутися в найближчій перспективі. Наразі Росія веде проти країн Центрально-Східної Європи здебільшого інформаційну та гібридну війну, елементами якої є, наприклад, міграційна криза на кордоні між Польщею, Литвою та Білоруссю 2021 року, у якій кілька тисяч мігрантів із країн Африки та Близького Сходу використовувалися Мінськом та Москвою у якості зброї прориву кордонів ЄС та тестування спроможностей НАТО реагувати на такі виклики¹⁴, диверсійні дії на об'єктах критичної інфраструктури (пошкодження газопроводу та телекомунікаційного кабелю у Фінській затоці)¹⁵ чи розповсюдження російською пропагандою нарративу про те, що Польща начебто готує підґрунтя для «захоплення території Заходу України» з метою «відновлення імперії». Таким чином вчергове РФ намагається знецінити репутацію Польщі як надійного та найближчого партнера України, посягти недовіру між країнами та ускладнити євроатлантичну інтеграцію України¹⁶.

Тим часом Російська Федерація впроваджує правові механізми реформування Ленінградського військового округу в межах широкомасштабної військової реформи. Відновлення цього округу може свідчити про те, що країна-агресор готується до можливих збройних конфліктів з країнами Балтії, Фінляндією та загалом НАТО після завершення російсько-української війни. Очікується, що Альянс, США та Європа намагатимуться розгорнути потужні сили стримування на російських кордонах. Україна ж продовжуватиме добиватися свого членства в НАТО та надання достатнього західного озброєння для виконання Статті 51 Статуту ООН, яка гарантує невід'ємне право на індивідуальну чи колективну самооборону, якщо станеться збройний напад на члена Організації Об'єднаних Націй¹⁷.

Повертаючись до євроатлантичних перспектив України, варто відзначити, що напередодні Вільнюського саміту НАТО президент США Д.Байден заявив, що членство України в Альянсі не на часі, принаймні доки триває російсько-український конфлікт. Така позиція Вашингтону ґрунтується не лише на перебігу гарячої фази війни і наявності тимчасово окупованих територій, включно з півостровом Крим, а й на тому, що проти вступу України в НАТО виступають окремі учасники військово-політичного блоку – Німеччина, Угорщина. Власне, перша країна серед рівних у Альянсі – США – не ставить під сумнів декларацію Бухарестського саміту НАТО 2008 року щодо євроатлантичних перспектив України. Однак відсутність політичного рішення з боку американського уряду щодо дати офіційного запрошення України в НАТО створює певний дисонанс між стратегічними цілями Києва та Вашингтона. Тому до отримання Україною членства в Альянсі США розглядають можливість надати Києву гарантії безпеки в межах ізраїльської моделі. Вона передбачає надання Україні військової та фінансової допомоги, яка б забезпечувала високоякісну технологічну перевагу над російськими окупаційними військами.

Водночас влада США розуміє, що Російська Федерація має достатньо ресурсів для того, аби роками вести війну лише для того, щоб стримати поступ України в НАТО. А за умови військово-

¹⁴ Радіо Свобода, (2021). *Міграційна криза і «рука Кремля»: що роблять ЄС і НАТО, та що може зробити Україна?* Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/mihranty-kryza-bilorus-polsha-rosiya-ukrayina/31555337.html> (дата звернення: 06.10.2023).

¹⁵ BBC News Русская служба, (2023). *Газопровод и подводный кабель между Финляндией и Эстонией повреждены. Финляндия уведомила НАТО.* Режим доступу: <https://www.bbc.com/russian/articles/cyrl1udjmx4ro> (дата звернення: 11.10.2023).

¹⁶ Centrum Badań Nad Współczesnym Środowiskiem Bezpieczeństwa, (2023). *«Польская империя» – предатель и агрессор. Текущий российский дезинформационный посыл о Польше.* Режим доступу: https://infowarfare.pl/2023/08/02/polskaya-imperija-rossija-propaganda/?fbclid=IwAR0chxk_aFzkaoc4Zzm8Na4-ObHJNfc8kz61qb26q5hQxJWtUkfGA8YppOM (дата звернення: 11.10.2023).

¹⁷ Агентство Новости, (2023). *Ленинградский военный округ готовят к возможной войне с Финляндией и странами Балтии.* Режим доступу: <https://t.me/agentstvonews/4306> (дата звернення: 11.10.2023).

вого програшу у конфлікті Кремль обов'язково розпочне підготовку до реваншу та чергового вторгнення. Через це Вашингтон намагається під час транзитного періоду створити такі умови, за яких РФ не матиме стратегічної переваги над Україною і не зможе вести воєнних дій проти неї. Тому Вашингтон пропонує Києву скористатися ізраїльським досвідом.

Що конкретно отримав Ізраїль від США як основний союзник поза НАТО? Враховуючи те, що Вашингтон є основним постачальником озброєння для Ізраїлю, це: системи ПРО для «Залізного купола» та «Давидової пращі», винищувачі F-16 та сучасні F-35, розвідувальні та ударні дрони, танки Abrams, платформи навігації, виявлення, спостереження та спорядження, боєприпаси. США фінансують та організують спільні військові навчання з протидії кіберзагрозам, надають медичне обладнання та технології для невідкладної допомоги військовим, фінансують модернізацію систем спостереження, тренування і консультування, а також будівництво військових баз, створення командних центрів та інших об'єктів. Крім того Вашингтон надає Єрусалиму чутливу розвідувальну інформацію та стабільне фінансування військово-промислового комплексу. У 2016 році між США та Ізраїлем підписано оновлену версію гарантій безпеки – Меморандум про взаєморозуміння і співробітництво у сфері безпеки, згідно з яким Єрусалим отримуватиме від Вашингтону щорічно (до 2028 року) допомогу на військові потреби у розмірі 3,8 млрд. доларів.

Десятиліття стратегічної співпраці перетворили ізраїльську модель на потужний та всеохоплюючий механізм, зокрема в сфері фінансів та економіки. Федеральна резервна система США надає Ізраїлю кредитні гарантії, що полегшує отримання Єрусалимом дешевих кредитних коштів від американської банківської системи. Ця опція унеможливує входження країни в економічну кризу¹⁸.

Можемо констатувати, що ізраїльська безпекова модель вже частково реалізується в Україні. Від початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну, 24 лютого 2022 року, США надали Україні допомогу на загальну суму понад 60 млрд. доларів. З них понад 43 млрд. – військова допомога. Це більше ресурсів, ніж США спрямовує будь-якому іншому союзнику, включно з Ізраїлем¹⁹. Україна отримала від США та союзників десятки видів озброєння, яке змінило хід російсько-української війни й дозволило витримати тиск агресора. Американські реактивні системи M142 HIMARS та MLRS M270, 155-мм гаубиці M777 та M109, ПТРК, гранатомети та міномети (FGM-148 Javelin, BGM-71 TOW, M141 Bunker Defeat Munition, MK19, M224), ударні БПЛА Switchblade та Phoenix Ghost, бронев автомобілі BATT UMG та MaxxPro, бронетранспортери (БТР) M113, M1117 та Stryker, бойові машини піхоти (БМП) Bradley, некеровані авіаційні ракети класу «повітря-земля» Zuni, новітні малогабаритні ракети GLSDB, протирадіолокаційні ракети для знищення радарів ЗРК AGM-88 HARM, переносні зенітно-ракетні комплекси (ПЗРК) FIM-92 Stinger, норвезько-американський мобільний ЗРК NASAMS, основний ЗРК американської армії MIM-104 PATRIOT, американський ЗРК середньої дальності HAWK, самохідний ЗРК ближньої дії Avenger та сімейство балістичних ракет ATACMS, а також морські бойові катери. Також очікується надходження американського основного бойового танку M1 Abrams. Ця значна допомога є також викликом, адже такий «зоопарк» найрізноманітнішої техніки та зброї вимагає відповідного обслуговування, ремонту, навчання і забезпечення боєприпасами²⁰.

За прикладом Ізраїлю, Україна готується стати оператором американських винищувачів F-16. Ці платформи здатні відчутно підвищити потенціал Збройних Сил України та суттєво обмежити домінування у повітрі російської бойової авіації над тимчасово окупованими територіями України та лінією фронту. Для цього США разом з Нідерландами та Данією очолили коаліцію з розвитку Повітряних сил України. В США українських пілотів і екіпажі навчатимуть

¹⁸ LB.ua, (2023). *Що дасть і чого не дасть Україні ізраїльська модель гарантій безпеки, яку пропонує Байден*. Режим доступу: https://lb.ua/world/2023/07/11/564579_shcho_dast_i_chogo_dast_ukraini.html (дата звернення: 14.10.2023).

¹⁹ Washington Post, (2023). *A look at the amount of U.S. spending powering Ukraine's defense*. Режим доступу: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/08/04/ukraine-war-us-spending/> (дата звернення: 14.10.2023).

²⁰ BBC News Україна, (2023). *Уся західна зброя ЗСУ: що Україна отримала від союзників з початку великої війни*. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-64761359> (дата звернення: 14.10.2023).

керувати й обслуговувати F-16, а Нідерланди, Данія та Бельгія нададуть літаки. Прибуття винищувачів на поле бою російсько-української війни очікується весною 2024 року²¹.

7 жовтня 2023 року палестинське ісламістське угруповання ХАМАС атакувало Ізраїль з території Сектору Гази, завдаючи масованого ракетного удару. В результаті вторгнення загинули понад 1400 людей, серед них — громадяни України. Сотні опинилися у заручниках. Відповіддю на сплановану терористичну атаку стало офіційне оголошення Ізраїлем стану війни та мобілізація 300 тисяч резервістів, а також знищення військових об'єктів руху в Секторі Гази. Україна підтримала Ізраїль у його праві на самозахист та зусиллях задля протидії терористичним актам²². Своєю чергою США спрямували дві авіаносні ударні групи USS Eisenhower та USS Gerald R Ford до Східного Середземномор'я поблизу Ізраїлю з метою стримати Іран та ліванську «Хезболлу» від вступу в конфлікт між Ізраїлем і рухом ХАМАС²³.

Таким чином спрацював механізм ізраїльської моделі гарантій безпеки, який пропонується Україні в якості проміжного варіанту до прийняття однострійного політичного рішення щодо членства в НАТО. Події в Ізраїлі відкрили дискусію серед науковців та експертів щодо того, чи дійсно ізраїльський формат гарантуватиме ефективну безпеку для України? Адже його основна логіка криється в повному забезпеченні зброєю та боєприпасами, розвідданими, фінансово-економічній, політичній та енергетичній підтримці тощо. Однак в самому конфлікті Україна змушена буде покладатися виключно на власні людські ресурси. І жоден американський солдат не братиме офіційної участі у російсько-українській війні. Тому одним з аргументів, який ставить під сумнів дзеркальне застосування ізраїльської моделі для України, є неспівмірність загрози з боку ХАМАСу та РФ. Україна протистоїть ядерній державі зі 140 млн населенням, яка вже застосувала проти Києва всі види озброєння, окрім ядерного, та проводить свідому геноцидну воєнну кампанію зі знищення українців як нації. Отже, єдиним можливим захистом для України все ж таки слід розглядати повноцінне членство в НАТО, яке практично унеможливить агресію РФ в майбутньому²⁴. Наразі ж Українська держава та її військово-політичне керівництво, як зауважує політолог С.Таран, під час перемовин про двосторонні гарантії безпеки, на кшталт ізраїльської моделі, повинні «з олівчиком в руках дуже уважно спостерігати за кожним кроком Вашингтону і врахувати потім цей досвід для вироблення кращої моделі безпеки для України»²⁵.

Важливою особливістю ізраїльської моделі безпеки є наявність ядерної зброї. Хоча Єрусалим ніколи офіційно не підтверджував і не спростовував володіння зброєю масового ураження, але саме така політика і стримувала численних ворогів від більш радикальних дій. В жовтні 2022 року Генеральна Асамблея ООН виступила з резолюцією щодо того, що Ізраїль повинен утилізувати всю свою ядерну зброю та передати свої ядерні об'єкти під контроль Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ). Ця подія підтвердила наявність у Єрусалима такого озброєння. Також варто нагадати, що Ізраїль не підписував Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ), на відміну від України²⁶. 5 грудня 1994 року, згідно підписаного у Будапешті (Угорщина) «Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї»²⁷, Київ умовно добровільно відмовився від

²¹ Дзеркало тижня, (2023). *Українські пілоти розпочнуть навчання на F-16 в Арізоні наступного тижня*. Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/war/ukrajinski-piloti-rozpochnut-navchannja-na-f-16-v-arizoni-nastupnohoto-tizhnja.html> (дата звернення: 14.10.2023).

²² Ukrinform, (2023). *Україна засуджує атаки ХАМАС, підтримує Ізраїль і виступає за політичне врегулювання - МЗС*. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3775023-ukraina-zasudzue-ataki-hamas-pidtrimue-izrail-i-vistupae-za-politичne-vreguluvanna-mzs.html> (дата звернення: 14.10.2023).

²³ Interfax-Ukraine, (2023). *США відправляють другий авіаносець у Середземне море ближче до берегів Ізраїлю*. Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/general/941346.html> (дата звернення: 17.10.2023).

²⁴ Kraiev, O., (2023). *Ізраїль: погляд американіста*. Facebook. Режим доступу: <http://surl.li/mgkcl> (дата звернення: 17.10.2023).

²⁵ Taran, S., (2023). *Як вплине війна в Ізраїлі на Україну?* Telegram. Режим доступу: <https://t.me/sergiytaran/1150> (дата звернення: 17.10.2023).

²⁶ ВРУ, (1994). *Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 року*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text (дата звернення: 17.10.2023).

²⁷ ВРУ, (1994). *Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (дата звернення: 17.10.2023).

третього в світі ядерного потенціалу в обмін на гарантії безпеки, які були порушені одним з підписантів – у 2014 році Російська Федерація анексувала АР Крим й окупувала частину Донецької та Луганської областей.

Слід також враховувати, що стратегічний союз США та Ізраїлю не передбачає перспективи членства Єрусалиму в Організації Північноатлантичного договору. Відтак Ізраїль може приймати безпекові рішення без урахування думок більшості країн-учасників Альянсу. Україна ж змушена враховувати позиції усіх членів НАТО, у тому числі й тих, хто намагається блокувати першочергові оборонні запити Києва.

В контексті екстраполяції ізраїльського досвіду до безпекової ситуації в Україні, звернемо також увагу на проєкт Київського безпекового договору, так званий Kyiv Security Compact Єрмака-Расмуссена, який і задумувався як рамковий документ, на основі якого б розроблялися двосторонні міжнародні угоди, які б забезпечили Україні ефективну самооборону та гарантії безпеки під час транзитного переходу до повноцінного членства в НАТО, яке, теоретично, повинне раз і назавжди позбавити РФ бажання будь-коли і в будь-який спосіб атакувати Україну ще раз. Водночас ізраїльська модель не ставить завдання приєднання до Альянсу і, станом на сьогодні, не принесла миру на Близький Схід. На відміну від Вашингтонського договору, стратегічний союз США та Ізраїлю не призвів до виконання превентивних гарантій безпеки – Іран, ХАМАС та Хезболла не полишають спроб знищити державу єврейського народу, навіть з урахуванням ядерного потенціалу Ізраїлю.

Ціль України – повністю зняти екзистенційну загрозу, що йде від Російської Федерації – ядерної держави з фашистським режимом. Отже можливе підписання Угоди про гарантії безпеки для України на основі ізраїльської моделі може розглядатися як проміжний довгостроковий варіант, який створює умови для членства України в НАТО. Важливим моментом є те, що така Угода, такі гарантії повинні мати юридичне зобов'язання, а не стати черговими запевненнями як у Будапештському меморандумі. Загалом, це може бути вигідний для України формат гарантій безпеки, який забезпечить постійне, своєчасне та у достатньому обсязі надходження в Україну широкої номенклатури західної зброї, боєприпасів та військових технологій, а також фінансових та інших ресурсів, які б забезпечили стійкість держави²⁸.

Отже, шлях України в НАТО, зважаючи на сам факт російсько-української війни, не буде таким синхронним та лінійним, як, наприклад, Польщі, країн Балтії чи навіть Фінляндії зі Швецією. Рух Києва до євроатлантичної спільноти, на нашу думку, відбуватиметься кількома треками і на абсолютно різних швидкостях.

Один з треків – Рада Україна-НАТО, започаткована на Вільнюському саміті у 2023 році, забезпечуватиме синхронний режим поступу, який включатиме спільні засідання, консультації та заходи, політичний діалог, взаємодію та співпрацю, виконання багаторічної програми допомоги, покликаної сприяти ЗСУ у досягненні ними цілковитої оперативної сумісності зі збройними силами держав-членів Альянсу²⁹.

Асинхронний поступ України в НАТО характеризується використанням інструментів малих альянсів та двосторонніх моделей гарантій безпеки (ізраїльська чи тайванська модель). Хоча в експертному середовищі розглядається і доволі екзотичний шлях – членство в НАТО під час війни – розповсюдження гарантій Альянсу лише на ту частину української території, яка беззапечно контролюється Урядом та ЗСУ. Або ж офіційне оголошення конкретної дати, коли Україна стане членом НАТО, або ж оголошення про початок вступу в Альянс³⁰. Це був би потужний позитивний сигнал для Києва, але ще більш красномовний для Москви, яка повинна облишити надію на те, що російсько-українська війна може зупинити євроатлантичну інтеграцію України.

²⁸ Ukrinform, (2023). *Ізраїльська модель безпеки: Україні це точно підійде?* Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3714407-izrailska-model-bezpeki-ukraini-ce-tocno-pidijde.html> (дата звернення: 20.10.2023).

²⁹ НАТО, (2023). *Рада Україна – НАТО*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_217652.htm (дата звернення: 01.10.2023).

³⁰ Кулеба, Д., (2023). *Чому НАТО має прийняти Україну? Києву потрібен Альянс, а Альянсу потрібен Київ. Урядовий портал*. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/chomu-nato-maie-priyniaty-ukrainu-kyivu-potriben-alians-a-aliansu-potriben-kyiv> (дата звернення 01.10.2023).

У 2024 році Вашингтон прийматиме саміт НАТО, присвячений 75-річчю Альянсу. У жовтні 2023 року під час Київського безпекового форуму було презентовано звернення Атлантичної Ради до Президента США Д.Байдена з закликом розпочати процес вступу України до НАТО. Один з підписантів, директор Центру Євразії Атлантичної Ради, посол США в Україні у 2003-2006 рр. Д.Гербст назвав членство України в Альянсі «розумною інвестицією і захистом американських інтересів», адже якби президент РФ В.Путін перемиг Україну, «він би напав на Польщу, країни Балтії, і вартість цієї агресії для США і НАТО була б вищою, ніж поточна допомога Україні... Відтак ми потребуємо рішучого кроку до членства України в НАТО, який потрібно зробити на саміті у Вашингтоні»³¹.

За умови відсутності політичного рішення щодо членства України в Альянсі, Київ змушений оперувати іншими безпековими інструментами, зокрема малими альянсами. Дослідження «Української призми» свідчить про те, що так звана «Велика стратегія малих альянсів» залишається актуальною, а більшість регіональних форматів продовжують демонструвати активність. Серед них: «Люблінський трикутник» (Україна, Польща, Литва), тристоронній формат Україна-Румунія-Молдова, військово-політичний альянс України, Польщі та Великої Британії, формат політико-безпекових консультацій «Квадрига» (2+2) за участю міністрів закордонних справ і міністрів оборони України і Туреччини, а також меншою мірою «Асоційване тріо» (Україна, Молдова, Грузія) через політичне дрейфування Тбілісі в бік Москви.

Масштаби політичної, військово-політичної, економічної та санкційної підтримки з боку цих держав створюють перспективу використання малих альянсів для подальшої інтеграції України до ЄС та НАТО. Пріоритетами розвитку Люблінського трикутника є безпекова співпраця та робота з побудови нових логістичних ланцюгів із формуванням відповідної інфраструктури (намір України та Польщі побудувати євроколію, що з'єднала б столиці обох держав; приєднання України до Трансєвропейської транспортної мережі, включення України до логістичних коридорів Європейського Союзу). Крім того, воєнно-політична та військово-технічна співпраця, запуск та розвиток спільних підприємств із виробництва зброї та боеприпасів.

Формат Україна-Румунія-Молдова має потенціал стати майданчиком для просування євроінтеграційних завдань Києва та Кишинєва, у якому Бухарест візьме на себе роль адвоката на рівні ЄС та передаватиме Україні та Молдові свій досвід європейської інтеграції.

Надзвичайно перспективним є альянс Україна-Польща-Велика Британія. Варшава та Лондон надають Україні одні з найбільших обсягів допомоги та політичної підтримки, а також є прибічниками суворого санкційного режиму проти РФ. Згідно опитуванням, 25% українців обізнані щодо цього міждержавного формату співпраці. Водночас для забезпечення ефективного розвитку цього малого альянсу варто «започаткувати та розвивати експертну та політичну дискусію щодо цілей та пріоритетів держав-учасниць, які можуть різнитися в залежності від ступеню геополітичних амбіцій держав-партнерів. Потенціал «трикутника» залишається значним та потребує формування «Дорожньої карти» для його розвитку»³².

Своєю чергою в Центрі «Нова Європа» вважають, що формат співпраці Київ-Варшава-Лондон варто використати для посилення НАТО та інтеграції України в Альянс³³. Так, окремі проекти Альянсу могли б впроваджуватися в тристоронньому форматі. «Трикутник» може слугувати платформою для стратегічного безпекового діалогу країн, які мають спільні цінності та схожу оцінку загроз. А тому можуть обговорювати бачення спільної реакції на ці загрози.

Важливим виміром малого альянсу є співпраця в оборонній сфері. Велика Британія переслідує ціль оновити власні збройні сили та розвинути мережу міжнародних партнерств у сфері науки та технологій, у чому також зацікавлені Україна та Польща. Показово, що всі три країни

³¹ KSF, (2023). *Атлантична рада і понад 40 експертів закликають Байдена розпочати процес вступу України до НАТО*. Режим доступу: <https://ksf.openukraine.org/categories/news/Atlantychna-rada-i-ponad-40-ekspertiv-zaklykaiut-Baidena-rozprochaty-protses-vstupu-Ukrainy-do-NATO> (дата звернення: 24.10.2023).

³² «Українська призма», (2023). *Велика стратегія малих альянсів України: використання потенціалу на фоні глобальних викликів*. Режим доступу: <https://prismua.org/29876543490-2/> (дата звернення: 24.10.2023).

³³ Центр «Нова Європа», (2022). *Трикутник, але не союз: перспективи взаємодії України, Польщі та Великої Британії*. Режим доступу: <http://neweurope.org.ua/analytics/trykutnyk-ale-ne-soyuz-perspektyvy-vzayemodiyi-ukrayiny-polshhi-ta-velykoyi-brytaniyi/> (дата звернення: 24.10.2023).

зацікавлені в виготовленні новітнього озброєння та мають для цього належний науковий потенціал.

Ще один напрямок співпраці – це інвестиції в відбудову України після завершення російсько-української війни³⁴. Та вже сьогодні Лондон і Варшава роблять кроки в цьому напрямку. Наприклад, побудують в Україні два тимчасових села, щоб забезпечити житлом тих, хто був змушений залишити свої домівки внаслідок вторгнення РФ. Для цього Лондон виділить 12,3 млн. доларів³⁵.

Однак стратегічним напрямком співпраці в межах «трикутника» є безпека. Зусилля України, Польщі та Великої Британії можуть бути спрямовані на створення регіонального комплексу безпеки Центрально-Східної Європи, який би забезпечив стабільність і безпеку країн регіону в умовах послаблення існуючих структур європейської та євроатлантичної безпеки, та зменшення ролі США в Європі та посилення дезінтеграційних процесів на європейському континенті³⁶. Наразі ж Україна змушена фактично виконувати функції НАТО, захищаючи весь східний фланг Альянсу від російської агресії. Тому природною є підтримка Варшави та Лондона у просуванні ідеї прискороного вступу України в НАТО³⁷.

Важливо також відзначити високу підтримку серед населення України створення та розвитку малих альянсів як інструменту досягнення членства в НАТО. Згідно з результатами опитування, проведеного соціологічною групою «Рейтинг», 85% респондентів підтримують ідею створення військово-політичного союзу України, Польщі та Великої Британії, а 80% українців позитивно ставляться до ідеї створення військово-політичного союзу у складі України, Польщі та Литви, що підсилює формат Люблінського трикутника³⁸.

Висновки. Агресія Російської Федерації проти України зруйнувала мир у євроатлантичному регіоні, порушила норми і принципи, за якими сформована безпека у Європі. У новій стратегічній концепції НАТО, прийнятій на Мадридському саміті у 2022 році, РФ визнано найбільш значною та безпосередньою загрозою безпеці громадян країн-союзників та їх добробуту. Альянс покладає на РФ цілковиту відповідальність за незаконну та неспровоковану загарбницьку війну. На тлі деградації глобальної системи безпеки та зміни світового порядку, США, країни НАТО та Україна створюють нові формати взаємодії у протистоянні та стримуванні Росії.

Україна обрала євроатлантичний та європейський шлях розвитку, і цей вектор закріплено на конституційному рівні. Українська держава та Збройні Сили України реформуються, щоб відповідати стандартам НАТО. Цей рух до членства в Альянсі передбачає синхронність дій усіх учасників процесу й, очевидно, матиме тривалий характер. Особливо, за відсутності політичного рішення всередині НАТО щодо конкретної дати приєднання України до Організації.

Тому офіційний Київ розглядає інші безпекові моделі, які здатні «тут і зараз» гарантувати захист на період російсько-українського конфлікту і після його завершення. Україні пропонується ізраїльська модель гарантій безпеки, за якою Київ матиме статус основного союзника США поза НАТО. Вона передбачає тісні стратегічні та військово-політичні відносини з ядерною державою, фінансову та економічну підтримку, але не фізичну участь американських військових у війні з РФ.

Водночас Україна з допомогою інструменту малих альянсів, таких як «Люблінський трикутник», формат Україна-Румунія-Молдова, альянсу України, Польщі та Великої Британії, здатна

³⁴ Центр «Нова Європа», (2022). Вказ. пр.

³⁵ Reuters, (2023). *UK, Poland to build new temporary villages in Ukraine*. Режим доступу: <https://www.reuters.com/world/europe/uk-poland-build-new-temporary-villages-ukraine-2023-03-28/> (дата звернення: 24.10.2023).

³⁶ Петрась М., Балюк В., Перепелиця Г., Даниленко С., (2021) *Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та України*. Департамент поліграфії Вид-ва Сейму РП, Люблін-Київ, с. 75.

³⁷ Voice of America, (2023). *Британія та Польща виступили за скорочений вступ України в НАТО, бо українці вже опанували західну зброю*. Режим доступу: <https://www.holosameryky.com/a/polshcha-brytania-za-skorochenu-proceduru-vstupu-do-nato-dlia-ukrajiny/7168305.html> (дата звернення: 27.10.2023).

³⁸ Соціологічна група «Рейтинг», (2023). *Двадцять загальнонаціональне опитування. Зовнішньополітичні настрої населення (14-16 січня 2023)*. Режим доступу: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dvadcyate_zagalnonac_onalne_opituvannya_zovnishnypolitychni_nastroi_naselennya_14-16_sichnya_2023.html (дата звернення: 27.10.2023).

долучитися до формування у Центрально-Східній Європі регіонального комплексу безпеки. Аналіз стратегії малих альянсів та їх ефективності свідчить про потенціал для асинхронного режиму поступу України в НАТО.

І двостороння угода про гарантії безпеки з ядерною державою – США або Великою Британією, чи з двома цими країнами одночасно, і використання формату малих альянсів не є альтернативою членству України в НАТО. Це інструменти, які забезпечують тимчасовий асинхронний режим руху до повноцінної участі у колективній обороні, адже Альянс – це довгострокова амбіція.

Список джерел

1. Агентство Новости, (2023). *Ленинградский военный округ подготовят к возможной войне с Финляндией и странами Балтии*. Режим доступу: <https://t.me/agentstvonevs/4306> (дата звернення: 11.10.2023).
2. Верховна Рада України, (1994). *Договір про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 року*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text (дата звернення: 17.10.2023).
3. Верховна Рада України, (1994). *Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (дата звернення: 17.10.2023).
4. Верховна Рада України, (2019). *Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)* Закон України № 2680-VIII [онлайн], 7 лютого. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
5. Дзеркало тижня, (2023). *Українські пілоти розпочнуть навчання на F-16 в Арізоні наступного тижня*. Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/war/ukrajinski-piloti-rozpochnut-navchannja-na-f-16-v-arizoni-nastupnoho-tizhnja.html> (дата звернення: 14.10.2023).
6. Інститут зовнішньополітичних досліджень, (2023). *Євросоюз бере на себе ініціативу в посиленні оборонних спроможностей України*. Режим доступу: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/evrosojuz-bere-na-sebe-iniciativu-v-posilenni-oboronnih-spromozhnostej-ukraini/ (дата звернення: 03.10.2023).
7. Інститут зовнішньополітичних досліджень, (2023). *НАТО демонструє безпорадність у питанні відновлення безпекового порядку в Європі*. Режим доступу: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/nato-demonstru-bezporadnist-u-pitanni-vidnovlennja-bezpekovogo-porjadku-v-evropi/ (дата звернення: 03.10.2023).
8. Інститут зовнішньополітичних досліджень, (2023). *Україні пропонується окрему модель, відповідно до якої партнери надають їй військову та фінансову допомогу, послаблюють Росію і роблять з України форпост на сході Європи*. Режим доступу: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/ukraini-proponutsja-okremu-model-vidpovidno-do-jakogo-partneri-nadajut-ij-vijskovu-ta-finansovu-dopomogu-poslabljujut-rosiju-i-robljat-z-ukraini-forpost-na-shodi-evropi/ (дата звернення: 03.10.2023).
9. Кулеба, Д., (2023). *Чому НАТО має прийняти Україну? Києву потрібен Альянс, а Альянсу потрібен Київ. Урядовий портал*. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/chomu-nato-maie-priyniaty-ukrainu-kyevu-potriben-alians-a-aliansu-potriben-kyiv> (дата звернення 01.10.2023).
10. Петрась М., Балюк В., Перепелиця Г., Даниленко С., (2021) *Стан та перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та України*. Департамент поліграфії Вид-ва Сейму РП, Люблін-Київ, 179 с.
11. Радіо Свобода, (2021). *Міграційна криза і «рука Кремля»: що роблять ЄС і НАТО, та що може зробити Україна?* Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/mihranty-kryza-bilorus-polsha-rosiya-ukrayina/31555337.html> (дата звернення: 06.10.2023).
12. Соціологічна група «Рейтинг», (2023). *Двадцять загальнонаціональне опитування. Зовнішньополітичні настрої населення (14-16 січня 2023)*. Режим доступу: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dvadcuete_zagalnonac_onalne_opituvannya_zovn_shnopol_tichn_nastro_naselennja_14-16_s_chnua_2023.html (дата звернення: 27.10.2023).
13. Українська правда, (2023). *Потрібно готуватися до довгої війни в Україні – Столтенберг*. Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/09/17/7420171/> (дата звернення: 03.10.2023).
14. Українська призма, (2023). *Велика стратегія малих альянсів України: використання потенціалу на фоні глобальних викликів*. Режим доступу: <https://prismua.org/29876543490-2/> (дата звернення: 24.10.2023).

15. Укрінформ, (2023). *Вільнюс-2023 — це не Бухарест-2008: саміт НАТО дав результат*. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3735354-vilnius2023-ce-ne-buharest2008-samit-nato-dav-rezultat-osikuvaniy-i-optimisticnij.html> (дата звернення 27.10.2023).
16. Центр «Нова Європа», (2022). *Трикутник, але не союз: перспективи взаємодії України, Польщі та Великої Британії*. Режим доступу: <http://neweurope.org.ua/analytics/trykutnyk-ale-ne-soyuz-perspektyvu-vzayemodiyi-ukrayiny-polshhi-ta-velykoyi-brytaniyi/> (дата звернення: 24.10.2023).
17. BBC News Русская служба, (2023). *Газопровод и подводный кабель между Финляндией и Эстонией повреждены. Финляндия уведомила НАТО*. Режим доступу: <https://www.bbc.com/russian/articles/cyr1yujmx4ro> (дата звернення: 11.10.2023).
18. BBC News Україна, (2023). *Уся західна зброя ЗСУ: що Україна отримала від союзників з початку великої війни*. Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-64761359> (дата звернення: 14.10.2023).
19. Centrum Badań Nad Współczesnym Środowiskiem Bezpieczeństwa, (2023). *«Польская империя» – предатель и агрессор. Текущий российский дезинформационный посыл о Польше*. Режим доступу: https://infowarfare.pl/2023/08/02/polskaya-imperija-rossija-propaganda/?fbclid=IwAR0chxk_aFzkaoc4Zzm8Na4-ObHJNfc8kz61qb26q5hQxJWtUkfGA8YppOM (дата звернення: 11.10.2023).
20. Interfax-Ukraine, (2023). *США відправляють другий авіаносець у Середземне море ближче до берегів Ізраїлю*. Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/general/941346.html> (дата звернення: 17.10.2023).
21. Kraiev, O., (2023). *Ізраїль: погляд американіста*. Facebook. Режим доступу: <http://surl.li/mgkcl> (дата звернення: 17.10.2023).
22. KSF, (2023). *Атлантична рада і понад 40 експертів закликають Байдена розпочати процес вступу України до НАТО*. Режим доступу: <https://ksf.openukraine.org/categories/news/Atlantychna-rada-i-ponad-40-ekspertiv-zaklykaiut-Baidena-rozpochaty-protses-vstupu-Ukrainy-do-NATO> (дата звернення: 24.10.2023).
23. LB.ua, (2023). *Що дасть і чого не дасть Україні ізраїльська модель гарантій безпеки, яку пропонує Байден*. Режим доступу: https://lb.ua/world/2023/07/11/564579_shcho_dast_i_chogo_dast_ukraini.html (дата звернення: 14.10.2023).
24. NATO, (2023). *Завдання НАТО*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_68144.htm (дата звернення 01.10.2023).
25. NATO, (2023). *Комюніке Вільнюського саміту*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm (дата звернення: 01.10.2023).
26. NATO, (2023). *Рада Україна – НАТО*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_217652.htm (дата звернення: 01.10.2023).
27. Taran, S., (2023). *Як вплине війна в Ізраїлі на Україну?* Telegram. Режим доступу: <https://t.me/sergiytaran/1150> (дата звернення: 17.10.2023)
28. Ukrinform, (2023). *Вступ України в НАТО після завершення війни стане гарантією стійкого миру – Столтенберг*. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3764745-vstup-ukraini-v-nato-pisla-zaversenna-vijni-stane-garantie-u-stijkogo-miru-stoltenberg.html> (дата звернення: 06.10.2023).
29. Ukrinform, (2023). *Ізраїльська модель безпеки: Україні це точно підійде?* Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3714407-izrailska-model-bezpeki-ukraini-ce-tocno-pidijde.html> (дата звернення: 20.10.2023).
30. Ukrinform, (2023). *Україна засуджує атаки ХАМАС, підтримує Ізраїль і виступає за політичне врегулювання - МЗС*. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3775023-ukraina-zasudzue-ataki-hamas-pidtrimue-izrail-i-vistupae-za-politичne-vreguluvanna-mzs.html> (дата звернення: 14.10.2023).
31. Voice of America, (2023). *Британія та Польща виступили за скорочений вступ України в НАТО, бо українці вже опанували західну зброю*. Режим доступу: <https://www.holosameryky.com/a/polshcha-brytania-za-skorochenu-proceduru-vstupu-do-nato-dlia-ukrajiny/7168305.html> (дата звернення: 27.10.2023).
32. European Council, (2023). *EU joint procurement of ammunition and missiles for Ukraine: Council agrees €1 billion support under the European Peace Facility*. Режим доступу: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/05/05/eu-joint-procurement-of-ammunition-and-missiles-for-ukraine-council-agrees-1-billion-support-under-the-european-peace-facility/> (дата звернення 11.10.2023).
33. NATO, (2023). *Statement by the NATO-Ukraine Council at the level of Foreign Ministers*. Режим доступу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_220818.htm?selectedLocale=uk (дата звернення: 30.11.2023).

34. Reuters, (2023). *UK, Poland to build new temporary villages in Ukraine*. Режим доступу: <https://www.reuters.com/world/europe/uk-poland-build-new-temporary-villages-ukraine-2023-03-28/> (дата звернення: 24.10.2023).

35. Washington Post, (2023). *A look at the amount of U.S. spending powering Ukraine's defense*. Режим доступу: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/08/04/ukraine-war-us-spending/> (дата звернення: 14.10.2023).

References

1. Ahenstvo Novosti, (2023). *Leningradskiy voyennyi okrug podgotovyat k vozmozhnoy voyne s Finlyandiyey i stranami Baltii*. Rezhym dostupu: <https://t.me/agentstvovnews/4306> (data zvernennia: 11.10.2023).

2. Verkhovna Rada Ukrainy, (1994). *Dohovir pro nerozpovsiudzhennia yadernoi zbroi vid 1 lypnia 1968 roku*. Rezhym dostupu: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_098#Text (data zvernennia: 17.10.2023).

3. Verkhovna Rada Ukrainy, (1994). *Memorandum pro harantii bezpeky u zviazku z pryiednanniam Ukrainy do Dohovoru pro nerozpovsiudzhennia yadernoi zbroi*. Rezhym dostupu: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text (data zvernennia: 17.10.2023).

4. Verkhovna Rada Ukrainy, (2019). *Pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo stratehichnogo kursu derzhavy na nabuttia povnopravnogo chlenstva Ukrainy v Yevropeiskomu Soiuzi ta v Orhanizatsii Pivnichnoatlantynohoho dohovoru) Zakon Ukrainy № 2680-VIII [onlain], 7 liutoho*. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#Text> (data zvernennia: 01.10.2023).

5. Dzerkalo tyzhnia, (2023). *Ukrainski piloty rozpochnut navchannia na F-16 v Arizoni nastupnogo tyzhnia*. Rezhym dostupu: <https://zn.ua/ukr/war/ukrajinski-piloti-rozpochnut-navchannja-na-f-16-v-arizoni-nastupnogo-tizhnja.html> (data zvernennia: 14.10.2023).

6. Instytut zovnishnopolitychnykh doslidzhen, (2023). *Yevrosoiuz bere na sebe initsiatyvu v poylenni oboronnykh spromozhnosti Ukrainy*. Rezhym dostupu: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/evrosoiuz-bere-na-sebe-initsiatyvu-v-posilenni-oboronnih-spromozhnostej-ukraini/ (data zvernennia: 03.10.2023).

7. Instytut zovnishnopolitychnykh doslidzhen, (2023). *NATO demonstruie bezporadnist u pytanni vidnovlennia bezpekovoho poriadku v Yevropi*. Rezhym dostupu: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/nato-demonstru-bezporadnist-u-pitanni-vidnovlennja-bezpekovogo-porjadku-v-evropi/ (data zvernennia: 03.10.2023)

8. Instytut zovnishnopolitychnykh doslidzhen, (2023). *Ukraini proponuietsia okremu model, vidpovidno do yakoi partnery nadaiut yii viiskovu ta finansovu dopomohu, poslabliuiut Rosiiu i robliat z Ukrainy forpost na shhodi Yevropy*. Rezhym dostupu: https://www.fpri.kiev.ua/articles_view/ukraini-proponutsja-okremu-model-vidpovidno-do-jakogo-partneri-nadajut-ij-viiskovu-ta-finansovu-dopomogu-poslabljujut-rosiju-i-robljat-z-ukraini-forpost-na-shodi-evropi/ (data zvernennia: 03.10.2023).

9. Kuleba, D., (2023). *Chomu NATO maie pryiniaty Ukrainu? Kyievu potriben Alians, a Aliansu potriben Kyiv. Uriadovyi portal*. Rezhym dostupu: <https://www.kmu.gov.ua/news/chomu-nato-maie-pryiniaty-ukrainu-kyievu-potriben-alians-a-aliansu-potriben-kyiv> (data zvernennia 01.10.2023).

10. Pietras M., Baliuk V., Perepelytsia H., Danylenko S., (2021). *Stan ta perspektyvy stratehichnogo partnerstva Polshchi ta Ukrainy. Pohliad z Polshchi ta Ukrainy*. Departament polihrafii Vyd-va Seimu RP, Liublin-Kyiv. 179 s.

11. Radio Svoboda, (2021). *Mihratsiina kryza i "ruka Kremli": shcho robliat YeS i NATO, ta shcho mozhe zrobyty Ukraina?* Rezhym dostupu: <https://www.radiosvoboda.org/a/mihranty-kryza-bilorus-polsha-rosiya-ukrayina/31555337.html> (data zvernennia: 06.10.2023).

12. Sotsiolohichna hrupa "Reitynh", (2023). *Dvadsiate zahalnonatsionalne opytuvannia. Zovnishnopolitychni nastroi naselennia (14-16 sichnia 2023)*. Rezhym dostupu: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/dvadcyyate_zagalnonac_onalne_opytuvannya_zovn_shnopol_tichn_nastro_naselennya_14-16_s_chnya_2023.html (data zvernennia: 27.10.2023).

13. Ukrainska pravda, (2023). *Potribno hotuvatysia do dovhoi viiny v Ukraini – Stoltenberh*. Rezhym dostupu: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/09/17/7420171/> (data zvernennia: 03.10.2023).

14. Ukrainska pryzma, (2023). *Velyka stratehiia malykh aliantsiv Ukrainy: vykorystannia potensialu na foni hlobalnykh vyklykiv*. Rezhym dostupu: <https://prismua.org/29876543490-2/> (data zvernennia: 24.10.2023).

15. Ukrinform, (2023). *Vilnius-2023 — tse ne Bukharest-2008: samit NATO dav rezultat*. Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3735354-vilnius2023-ce-ne-buharest2008-samit-nato-dav-rezultat-ocikuvaniy-i-optimisticnij.html> (data zvernennia 27.10.2023).

16. Tsentr "Nova Yevropa", (2022). *Trykutnyk, ale ne soiuz: perspektyvy vzaiemodii Ukrainy, Polshchi ta Velykoi Brytanii*. Rezhym dostupu: <http://neweurope.org.ua/analytics/trykutnyk-ale-ne-soyuz-perspektyvy-vzayemodiyi-ukrayiny-polshhi-ta-velykoyi-brytaniyi/> (data zvernennia: 24.10.2023).

17. BBC News Russkaya sluzhba, (2023). *Gazoprovod i podvodnyy kabel' mezhdru Finlyandiyei i Estoniyei povrezhdeny. Finlyandiya uvedomila NATO*. Rezhym dostupu: <https://www.bbc.com/russian/articles/cyr1yjdjmx4ro> (data zvernennia: 11.10.2023).
18. BBC News Ukraina, (2023). *Usia zakhidna zbroia ZSU: shcho Ukraina otrymala vid soiuznykiv z pochatku velykoi viiny*. Rezhym dostupu: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-64761359> (data zvernennia: 14.10.2023).
19. Centrum Badań Nad Współczesnym Środowiskiem Bezpieczeństwa, (2023). *“Pol'skaya imperiya” – predatel' i agresor. Tekushchiiy rossiyskiiy dezinformatsionnyy posyl o Pol'she*. Rezhym dostupu: https://infowarfare.pl/2023/08/02/polskaya-imperija-rossija-propaganda/?fbclid=IwAR0chxk_aFzkaoc4Zzm8Na4-ObHJNfc8kz61qb26q5hQxJWtUkfGA8YppOM (data zvernennia: 11.10.2023).
20. Interfax-Ukraine, (2023). *SShA vidpravliaiut druhiy avianosets u Seredzemne more blyzheche do berehiv Izrailiu*. Rezhym dostupu: <https://interfax.com.ua/news/general/941346.html> (data zvernennia: 17.10.2023).
21. Kraiev, O., (2023). *Izrail: pohliad amerykanista*. Facebook. Rezhym dostupu: <http://surl.li/mgkcl> (data zvernennia: 17.10.2023).
22. KSF, (2023). *Atlantychna rada i ponad 40 ekspertiv zaklykaiut Baidena rozpochaty protses vstupu Ukrainy do NATO*. Rezhym dostupu: <https://ksf.openukraine.org/categories/news/Atlantychna-rada-i-ponad-40-ekspertiv-zaklykaiut-Baidena-rozpochaty-protses-vstupu-Ukrainy-do-NATO> (data zvernennia: 24.10.2023).
23. LB.ua, (2023). *Shcho dast i choho ne dast Ukraini izrailska model harantii bezpeky, yaku proponuie Baiden*. Rezhym dostupu: https://lb.ua/world/2023/07/11/564579_shcho_dast_i_chogo_dast_ukraini.html (data zvernennia: 14.10.2023).
24. NATO, (2023). *Zavdannia NATO*. Rezhym dostupu: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_68144.htm (data zvernennia 01.10.2023).
25. NATO, (2023). *Komiunike Vilniuskoho samitu*. Rezhym dostupu: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_217320.htm (data zvernennia: 01.10.2023).
26. NATO, (2023). *Rada Ukraina – NATO*. Rezhym dostupu: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_217652.htm (data zvernennia: 01.10.2023).
27. Taran, S., (2023). *Yak vplyne viina v Izraili na Ukrainu? Telegram*. Rezhym dostupu: <https://t.me/sergiytaran/1150> (data zvernennia: 17.10.2023).
28. Ukrinform, (2023). *Vstup Ukrainy v NATO pislia zavershennia viiny stane harantiieiu stiikoho myru – Stoltenberh*. Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3764745-vstup-ukraini-v-nato-pisla-zaversenna-vijni-stane-garantieiu-stiikoho-miru-stoltenberg.html> (data zvernennia: 06.10.2023).
29. Ukrinform, (2023). *Izrailska model bezpeky: Ukraini tse tochno pidiide?* Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3714407-izrailska-model-bezpeki-ukraini-ce-tochno-pidijde.html> (data zvernennia: 20.10.2023).
30. Ukrinform, (2023). *Ukraina zasudzhuie ataky KhAMAS, pidtrymuie Izrail i vystupaie za politychne vrehuliuvannia - MZS*. Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3775023-ukraina-zasudzue-ataki-hamas-pidtrimue-izrail-i-vistupae-za-politicne-vreguluvanna-mzs.html> (data zvernennia: 14.10.2023).
31. Voice of America, (2023). *Brytaniia ta Polshcha vystupyly za skorochenyi vstup Ukrainy v NATO, bo ukrainsi vzhe opanuvaly zakhidnu zbroiu*. Rezhym dostupu: <https://www.holosameryky.com/a/polshcha-brytania-za-skorochenu-proceduru-vstupu-do-nato-dlia-ukrajiny/7168305.html> (data zvernennia: 27.10.2023).
32. European Council, (2023). *EU joint procurement of ammunition and missiles for Ukraine: Council agrees €1 billion support under the European Peace Facility*. Rezhym dostupu: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/05/05/eu-joint-procurement-of-ammunition-and-missiles-for-ukraine-council-agrees-1-billion-support-under-the-european-peace-facility/> (data zvernennia 11.10.2023).
33. NATO, (2023). *Statement by the NATO-Ukraine Council at the level of Foreign Ministers*. Rezhym dostupu: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_220818.htm?selectedLocale=uk (data zvernennia: 30.11.2023).
34. Reuters, (2023). *UK, Poland to build new temporary villages in Ukraine*. Rezhym dostupu: <https://www.reuters.com/world/europe/uk-poland-build-new-temporary-villages-ukraine-2023-03-28/> (data zvernennia: 24.10.2023).
35. Washington Post, (2023). *A look at the amount of U.S. spending powering Ukraines defense*. Rezhym dostupu: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/08/04/ukraine-war-us-spending/> (data zvernennia: 14.10.2023).